

Lakialoite LA 7/2026 vp

Hanna-Leena Mattila kesk ym.

Lakialoite laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Seniorineuvonta kuuluu keskeisiin ennalta ehkäiseviin palveluihin sosiaali- ja terveydenhuollossa. Hyvinvointialueilla ei kuitenkaan tällä hetkellä ole lakisääteistä velvollisuutta järjestää seniorineuvolapalveluja, vaan palvelun tarjonta vaihtelee alueittain. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tavoitteena on vahvistaa palveluiden yhdenvertaisuutta koko maassa ja lisätä panostusta ennalta ehkäiseviin palveluihin. Tämän johdosta ehdotetaan, että hyvinvointialueille säädetään velvollisuus tarjota seniorineuvolapalveluja osana alueellisia sosiaali- ja terveystalouksia.

PERUSTELUT

Väestön ikääntymistä ja ikärakenteen muutosta pidetään yhä merkittävänä haasteena suomalaiselle yhteiskunnalle, vaikka eliniän piteneminen onkin yksi ihmiskunnan suurista saavutuksista, josta on syytä olla iloinen. Viimeisimpien tilastojen mukaan vuoden 2025 alussa Suomessa asui noin 5,64 miljoonaa ihmistä, ja vähintään 70-vuotiaita oli elokuussa noin 1 000 148 eli noin 18 prosenttia väestöstä. Eliniän kasvu johtuu monista tekijöistä: hyvästä koulutustasosta, säännellyistä työoloista, riittävästä vapaa-ajasta, terveellisemmistä elintavoista, laadukkaasta terveydenhuollosta ja sosiaaliturvasta. Yhä useammalla iäkkäällä on elämää edessään jopa 20—30 vuotta eläkkeelle jäämisen jälkeen. Suuri osa heistä haluaa asua omassa kodissaan niin pitkään kuin arki sujuu, elämä tuntuu merkitykselliseltä ja toimintakyky säilyy. Siksi on entistä tärkeämpää tukea iäkkäiden hyvinvointia ja edellytyksiä asua kotona. Tämä on myös yhteiskunnalle kustannustehokas ratkaisu: panostamalla varhaiseen tukeen ja ennalta ehkäiseviin palveluihin voimme edistää ikäihmisten toimintakykyä, osallisuutta ja turvallista elämää kotona.

Vaikka iäkäs henkilö ei sairastaisi perussairautta, fyysinen suorituskyky heikkenee väistämättä ajan myötä. Ikääntymiseen liittyviä yleisiä terveyshaasteita ovat muun muassa tapaturmat, unihäiriöt ja mielenterveyden ongelmat. Myös terveyden taustalla voi olla huomaamattomia riskitekijöitä, kuten diabetes, kohonnut verenpaine tai infektiot, jotka voivat johtaa vakaviin terveysongelmiin ja laajempien hoitotoimenpiteiden tarpeeseen, ellei niitä tunnisteta ajoissa. Näennäisesti toimintakykyinen ja aktiivinen iäkäs ihminen voi samalla kokea kotonaan yksinäisyyttä, masennusta tai turvattomuutta. Näitä ikääntyneiden terveyteen ja arjessa

Lakialoite LA 7/2026 vp

selviytymiseen liittyviä riskejä voidaan ehkäistä ennalta ehkäisevillä terveystarkastuksilla, varhaisella tuella, asiantuntijoiden tarjoamalla ohjauksella sekä riittävällä tiedolla.

Tällä hetkellä hyvinvointialueilla ei ole velvollisuutta tarjota lakialoitteessa esitettyä palvelua. Toiset hyvinvointialueet ovat kuitenkin vapaaehtoisesti ottaneet käyttöön seniorineuvolapalveluja iäkkäille asukkailleen. Palvelu on monin paikoin toteutettu kutsumalla koko ikäluokka terveystarkastuksiin sekä keskustelemaan tukitarpeista, toimintakyvystä ja asumisesta.

Kokemukset osoittavat, että aikuisten neuvola on tukenut ikääntyvää väestöä ja samalla ehkäissyt raskaampien ja kalliimpien hoitomuotojen tarvetta. Neuvolakäynneillä on arvioitu asiakkaan fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen tilanne sekä annettu tarvittaessa yksilöllistä neuvontaa ja jatko-ohjeita. Palvelu on ollut erittäin suosittu: siihen on osallistunut noin yhdeksän kymmenestä kutsutusta. Elämäntilanteen kokonaisarviointi siirtymävaiheessa työelämästä eläkkeelle on osoittautunut toimivaksi ja hyödylliseksi. Käytännön kokemusten perusteella aikuisten neuvolatoiminta on sekä yksilön hyvinvoinnin että kansantalouden näkökulmasta vaikuttavaa ja kustannustehokasta.

Suomessa vallitsee laaja yksimielisyys siitä, että vanhuspalveluja on kehitettävä ja parannettava. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen keskeisenä tavoitteena on varmistaa yhdenvertainen hoito koko maassa riippumatta asuinpaikasta tai sosioekonomisesta asemasta. Hyvinvointialueilla on kuitenkin merkittäviä haasteita vastata niille määrättyihin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin samalla, kun käytävissä olevat resurssit ovat rajalliset. Tästä syystä ennalta ehkäisevien palvelujen vahvistaminen on erityisen tärkeää, sillä niillä voidaan pitkällä aikavälillä vähentää raskaampien ja kalliimpien hoitomuotojen tarvetta.

Kun hyvinvointialue saa varhaisessa vaiheessa kattavan käsityksen iäkkään väestön hyvinvoinnista ja tuen tarpeesta, voidaan tehdä suunnitelmallista ja pitkäjänteistä kehittämistyötä. Yksilöllinen hoitosuunnitelma sekä oikeaan tietoon perustuva laajempi palvelurakenne- ja varautumissuunnitelma helpottavat koko hyvinvointialueen toimintaa ja parantavat palvelujen laatua.

Kun iäkkäiden toimintakykyä ja kognitiivisia taitoja tuetaan ja ylläpidetään varhaisessa vaiheessa, voidaan laajemman hoivan ja raskaampien palvelujen tarvetta siirtää myöhemmäksi. Jokaisella ikääntyneellä on oikeus yhdenvertaisiin mahdollisuuksiin saada laadukkaita palveluja ja asianmukaista hoitoa asuinpaikasta tai elämäntilanteesta riippumatta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

terveydenhuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään terveydenhuoltolakiin (1326/2010) uusi 15 b § seuraavasti:

15 b §

Seniorineuvolapalvelut

Hyvinvointialueen on järjestettävä neuvolapalveluita niille hyvinvointialueen asukkaille, jotka ovat jääneet vanhuuseläkkeelle eivätkä enää kuulu työterveyshuollon piiriin. Neuvolapalveluita on järjestettävä viimeistään, kun henkilö täyttää 70 vuotta.

Oikeus neuvolapalveluihin alkaa sinä kalenterivuonna, jona edellytykset palvelun saamiselle täyttyvät.

Neuvolapalveluihin kuuluvat:

- 1) neuvonta, terveystarkastus, palvelun tarpeen selvitys, ohjaus tutkimuksiin ja/tai hoitoon ja sen jälkeen seurantakäynnit yksilöllisten tarpeiden mukaan;
- 2) ikäihmisen fyysisen ja henkisen hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja terveyden edistäminen sekä terveellisten elämäntapojen tukeminen;
- 3) ikäihmisen turvallisen kotiympäristön edistäminen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Lakialoite LA 7/2026 vp

Helsingissä 11.3.2026

Hanna-Leena Mattila kesk
Hilkka Kemppi kesk
Hanna Räsänen kesk
Petri Honkonen kesk
Vesa Kallio kesk
Eeva Kalli kesk
Mika Lintilä kesk
Mauri Kontu kesk
Hanna Kosonen kesk
Markus Lohi kesk
Timo Mehtälä kesk
Markku Siponen kesk
Olga Oinas-Panuma kesk
Tuomas Kettunen kesk
Antti Kaikkonen kesk
Anne Kalmari kesk
Mika Riipi kesk
Jouni Ovaska kesk
Hannu Hoskonen kesk
Antti Kurvinen kesk
Mikko Polvinen kesk
Mikko Savola kesk
Eerikki Viljanen kesk
Hanna Holopainen vihr
Saara Hyrkkö vihr
Atte Harjanne vihr
Bella Forsgrén vihr
Sofia Virta vihr
Oras Tynkkynen vihr
Jenni Pitko vihr
Tiina Elo vihr
Inka Hopsu vihr
Krista Mikkonen vihr
Mari Holopainen vihr
Aino-Kaisa Pekonen vas
Jessi Jokelainen vas
Mai Kivelä vas
Minja Koskela vas
Pia Lohikoski vas
Hanna Sarkkinen vas
Anna Kontula vas
Timo Furuholm vas
Veronika Honkasalo vas
Johannes Yrttiaho vas

Lakialoite LA 7/2026 vp

Päivi Räsänen kd
Harry Harkimo liik
Pia Kauma kok
Markku Eestilä kok
Pia Sillanpää ps
Anne Rintamäki ps
Juha Hänninen kok
Janne Jukkola kok
Anders Norrback r
Pekka Aittakumpu ps
Juha Mäenpää ps
Minna Reijonen ps
Mats Löfström r
Henrik Wickström r
Mikko Ollikainen r
Eva Biaudet r